

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Sinkó Ferenc

Cím:

A kétszáz éves budai Flórián-kápolna

Forrás:

Uj Ember,
(Hely)

1960. máj. 22.

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

726.5

Flórián templom, Fő utca

"1760/1960"

Személy

Helyszám

Budán, a Bem tér mögött, hatalmas bérházak tövében egy bensőséges hangulatú terecske nyílik a Fő utcából. Egyik oldalán, a pompásan megújított Király-fürdő török kupoláján aranylik a félhold, a másikon az ugyancsak helyreállított Szent Flórián-kápolnán a kereszt. Történelmet lehel a terecske és egészen ősi emlékeket őriz alatta a föld: Krisztus előtti időkben való cölöppéitményt, római országotat, városfalat, kaput. A rómaiak alatt már dunai kikötő volt itt. A kikötőparancsnok palotájának romjait is megtalálták, fürdőterméből egy freskódarabot az aquincumi múzeumba vittek.

Mikor a magyar királyok alatt székesfővárossá fejlődött Buda, itt állott a vízvárosi Szent Miklós-kapu. Az ősi dunai kikötőhelyet a magyarok is változatlanul használták. A törökök ugyanúgy. Csak éppen Kakas-kapunak nevezték el Szent Miklós kapuját. A kikötő miatt építettek a törökök a fürdőt is: a Konstantinápolyból és délről hajón érkező utasok csak a kötelező fürdés után juthattak fel a nagyságos basa elé a várba. A pestises időkben érhető intézkedés volt ez, ha nem is tudta megakadályozni mindenkor a ragály terjedését. A pestis később, a török távozása után is többször végigsöpört a vidéken, és újra meg újra megtizedelte a német földről bevándorolt vízvárosi polgárságot. Ilyen tragédia emlékét őrzi a Szent Flórián-kápolna is. A (úsgazdag péknek, Kriszt Antalnak felesé-

ge, több gyermeke halt meg a ragályban. Az ő lelkük üdvéért kezdte a kápolna építését az 1750-es évek elején. Építészé Nepauer Máté volt, szobrásza Eberhart Antal, festője Falconier Xavér Ferenc. 1760-ban fejezték be az építést, a donátor, Kriszt Antal akkor már a kápolna kriptájában nyugodott.

A kápolna sokáig a Szent Anna-plébániához tartozott. Kezdetben a közeli katonai kórház istentiszteleti helye volt, de amikor az továbbköltözött, egészen elcsendesedett. Amikor a főváros fejlődésének üteme meggyorsult, egyre-másra emelkedtek körülötte a nagy bérházak. Feltöltötték körülötte a talajt, előtte az utat, aminek az lett a következménye, hogy alsó része elvizesedett.

Szendergéséből és romladoszásából akkor emelkedett ki, mikor a budai görögkatolikus plébánia-templom, a fővárosi magyar görögkatolicizmus egyik tűzhelye lett. A magyar görögkatolikuság — bár történelmi gyökerei az ország nyugati részeiben is Szent István király koráig nyúlnak vissza — a fővárosban 1848-ban kezdett szervezkedni Vasvári Pálnak és társainak vezetésével. Egyházközségük és plébániájuk azonban csak 1895-ben alakult meg a görögkatolikus országos bizottmány, főképp Szabó József, Roskovic Ignác, a festő munkája nyomán. Budapest első görögkatolikus göcpontja a Rózsák

terén álló kis templom lett, az esztergomi főegyházmegyei hatóság ajándékaként.

Csakhamar kiderült, hogy a hatalmas területen szétszórt görögkatolikus hívek pasztorálását egy központ nem tudta ellátni. Melles Emil apát 1923-ban ugyancsak az esztergomi főegyházmegyei hatóságtól a budai görögkatolikusok lelki gondozására megkapja a Fő utcai Szent Flórián-kápolnát. Egy ideig mint filiális kápolna működött, azonban a hajdúdorogi görögkatolikus püspöki főhatóság intézkedésével megalakult az önálló budai görögkatolikus hitközség és plébánia. Érdekes itt megemlíteni a magyar görögkatolicizmus történetének fontos dátumaként: a hajdúdorogi görög szertartású r. kat. egyházmegyét 1912-ben alapította meg *Christi fidei graeci* kezdetű bullájával Szent X. Pius pápa.

Az új egyházközség a régi kis szentegyházat rendbehozta és belsejét a görög liturgikus előírásoknak megfelelően Medveczky Jenő freskóival és oltárképeivel átalakította. A rendbehozatal kapcsán került sor a főváros egyik legérdekesebb építészeti vállalkozására: 1937-ben 146 centiméterrel felemelték a kápolnát, részben hogy a nedveségtől megszabadítsák, részben azonban kísérletképpen: hogyan lehetne és kellene megoldani más régi műemlék-épületek — elsősorban a belvárosi plébánia-templom elmozdítását helyéről. A kísérlet kifűnően sikerült.

A kápolna 1944-ben súlyos károkat szenvedett: tornyát átlőtték, teteje, ablakai beszakadtak, belső berendezése is megrongálódott. 1946-ban a legkomolyabb és legveszedelmesebb sérüléseit kijavították, de végleges helyreállítását most 1958—60-ban végezték el. A külső munkálatok költségeit az Állami Egyházügyi Hivatal és a fővárosi műemléki bizottság fedezte, belsejét pedig a hívek adományaiból hozták helyre.

A budai görögkatolikus hívek nagyon szeretik kis egyházukat, a város legtávolabbi sarkaiból is felkeresik. Természetesen elsősorban a gyönyörű liturgia vonzza őket, amelynek keretében az egész nép magyar nyelven harsogja együtt a pappal és a kántorral a nagy keleti szentatyák, elsősorban Aranyszájú Szent János keresztény bölcsességét és rajongó Isten-szeretettel teli himnuszait, imádságait.

A kis szentegyházuk két-századik évfordulójáról hűsvét után második vasárnap, a »kenethozó asszonyok vasárnapján« emlékeztek meg ünnepi szentmisével, amelyen részt vett a főpásztor, Dudás Miklós hajdúdorogi görög szertartású püspök is. A szentmise keretében, melyet Timkó Imre hittudományi professzor mutatott be diakonusi segédlettel, a főpásztor szeretetteljes és atyai tanítást adott híveinek, a kőből készült szentegyházban hogyan kell építeni a lelkekben Isten templomát.

Sinkó Ferenc